

KOPSU- JA KOPSUVÄLISE TUBERKULOOSI KÄSITLUS

Algataja: Eesti Kopsuarstide Selts

Sihtrühm (kasutajad): perearstid, teised eriarstid ja õed

Hõlmatud patsiendid: kopsu-ja kopsuvälise tuberkuloosiga patsiendid

Juhendiga hõlmamata küsimused:

- atüüpiliste mükobakterite poolt põhjustatud haigused (mükobakterioosid)
- tuberkuloosihaige kontaktsete väljaselgitamise ja tervisekontrolli kutsumise kord
/käesolevast juhendist sõltumatult hetkel väljatöötamisel, juhendisse lisame viite lõppdokumendile/
- kaasuvate haiguste/seisundite ravi tuberkuloosiga patsientidel

Ravijuhendis käsitletavat teemat (sh kliinilised küsimused koos tulemusnäitajatega):

Ravijuhendi koostamise vajadus

Tuberkuloosi mõiste

Tuberkuloosi haigestumist soodustavad tegurid (sh haigused/seisundid)

Tuberkuloosi vastu vaktsineerimata patsiendi käsitlemise erisused /juhendisse lisame viited Eesti Vabariigis kehtivale vaktsineerimise korrale ning tuberkuloosivastase vaktsineerimise kui tervisetehnoloogia hindamise (mille kohta esitab Eesti Lastearstide Selts Eest Vabariigi sotsiaalministeeriumile taotluse) tulemustele/

Tuberkuloosi diagnoosimine

Tuberkuloosi diagnostilised kriteeriumid.

Kopsutuberkuloos

1. Kas kõigile kopsutuberkuloosi ja tuberkuloosse pleuriidi kahtlusega patsientidele teha diagnoosimiseks radioloogiline uuring vs Mantoux ja/või IGRA test vs bioloogilise materjali uuring vs kõik eelnimetatud uuringud (radioloogiline uuring ja Mantoux ja/või IGRA test ja bioloogilise materjali uuring)?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

2. Kas kõigil ilma eelneva morfoloogilise diagnoosita kopsureseksiooni patsientidel tuleks **saata operatsioonimaterjal tuberkuloosi diagnoosimiseks** mükobakterioloogilisele uuringule vs mitte saata?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

Kopsuväline tuberkuloos

Sagedasemate kopsuvälise tuberkuloosi paikmete (lümfisõlmed, luud-liigesed, kuse-suguelundid, seedeelundid, kesknärvisüsteem) kaupa haiguste/seisundite loetelu, mille korral diferentsiaaldiagnostiliselt suurem tuberkuloosi tõenäosus.

Tuberkuloosi diagnoosimise meetodid (uuringud/testid) sagedasemate kopsuväliste paikmete korral.

3. Kas kõigil ebaselge diagnoosiga luu-liigese haigusega kirurgiliselt ravitavatel patsientidel tuleks saata operatsioonimaterjal tuberkuloosi diagnoosimiseks mükobakterioloogilisele uuringule vs mitte saata?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

4. Kas kõigil ebaselge diagnoosiga kuse-suguelundite haigusega kirurgiliselt ravitavatel patsientidel tuleks saata operatsioonimaterjal tuberkuloosi diagnoosimiseks mükobakterioloogilisele uuringule vs mitte saata?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

Laboratoorne diagnostika

5. Kas kõigil tuberkuloosi kahtlusega patsientidel tuleks tuberkuloosi diagnoosimisel kasutada bioloogilise materjali uuringuks ainult mikroskoopilist vs ainult külvimeetodit vs mikroskoopilist ja külvimeetodit vs kiirtesti vs kõiki eelnimetatud uuringuid?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

6. Kas kõigil tuberkuloosi kahtlusega patsientidel tuleks tuberkuloosi diagnoosimisel kasutada bioloogilise materjali külviks ainult vedelsöödet vs tahket söödet vs vedel- ja tahket söödet?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

7. Kas kõigil tuberkuloosiga patsientidel, kellel PCR kiirtest näitab resistentsust rifampitsiinile, tuleb järgnevalt teha teiste ravimite suhtes tundlikkust/resistentsust määravad PCR kiirtestid?

Tulemusnäitajad: meetodi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

Tuberkuloosi ravi

Tuberkuloosi ravi alustamise kriteeriumid (mh bakterioloogiliselt kinnitamata juhtudel, kui esinevad tuberkuloosile iseloomulikud sümptomid ja/või radioloogiline leid).

Tuberkuloosi raviskeemid, ravimite olulisemad kõrvaltoimed ja nende käsitlemine /viited Maailma Terviseorganisatsiooni vastavatele juhenditele jm dokumentidele/.

8. Kas kõigile nakkusohtliku tuberkuloosihaige lähikontaktsetele on tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks näidustatud profülaktiline ravi vs mitte?

Tulemusnäitajad: esmashaigestumus, elulemus/suremus, ravisoostumus, patsiendi rahulolu, patsiendi elukvaliteet, kõrvaltoimed

9. Kas kõigi tuberkuloosiga (sh nakkusohtlike) patsientide ravi **on tulemuslikum** ambulatoorselt perearsti vs ambulatoorselt eriarsti vs statsionaarselt eriarsti juures?

Tulemusnäitajad: elulemus/suremus, haiguse retsivedeerumine, ravi tulemuslikkus (tervistumine, paranemine, mitteefektiivne ravi, lõpetatud ravi), abatsilleerumine, ravisoostumus, patsiendi tavaellu naasmise kiirus, patsiendi rahulolu, patsiendi elukvaliteet

10. Kas kõigi kopsutuberkuloosi ravi saavate patsientide ravitulemuse hindamiseks (jälgimiseks) teha bioloogilise materjali bakterioloogilisi uuringuid kord kuus vs muu sagedusega?

Tulemusnäitajad: abatsilleerumine, ravi tulemuslikkus (tervistumine, paranemine, mitteefektiivne ravi, lõpetatud ravi), patsiendi rahulolu

11. Kas kõigi kopsutuberkuloosi ravi saavate patsientide ravitulemuse **paremaks** hindamiseks (jälgimiseks) teha radioloogilisi uuringuid iga kahe kuu tagant vs muu sagedusega?

Tulemusnäitajad: abatsilleerumine, ravi tulemuslikkus (tervistumine, paranemine, mitteefektiivne ravi, lõpetatud ravi), patsiendi rahulolu

12. Kas **kõigi** tuberkuloosi ravi saavate patsientide ravitulemuste **paremaks** hindamiseks (jälgimiseks) kasutada bioloogilise materjali külvi meetodina vedelsöödet vs tahket söödet vs vedel- ja tahket söödet?

Tulemusnäitajad: meetodi spetsiifilisus, meetodi tundlikkus

Patsiendi ravijärgne jälgimine

13. Kas kopsutuberkuloosi ravi järgselt tuleb kõigi patsientide **paremaks** jälgimiseks kasutada bioloogilise materjali bakterioloogilisi uuringuid vs radioloogilisi uuringuid vs bioloogilise materjali bakterioloogilisi uuringuid ja radioloogilisi uuringuid?

Tulemusnäitajad: elulemus/suremus, haiguse retsivedeerumine, patsiendi rahulolu

14. Kas kopsuvälise tuberkuloosi ravi järgselt tuleb kõiki patsiente **võimaliku retsidiivi õigeaegseks diagnoosimiseks** jälgida vs mitte jälgida?

Tulemusnäitajad: elulemus/suremus, haiguse retsivedeerumine, patsiendi rahulolu

Latentne tuberkuloos

15. Kas kõigile latentse tuberkuloosiga patsientidele on tuberkuloosi **haigestumise ennetamiseks** näidustatud tuberkuloosi profülaktiline ravi vs mitte?

Tulemusnäitajad: esmashaigestumus, elulemus/suremus, ravisoostumus, patsiendi rahulolu, patsiendi elukvaliteet, kõrvaltoimed

16. Kas kõigi latentse tuberkuloosiga patsientide jälgimiseks tuleb kasutada bioloogilise materjali bakterioloogilisi uuringuid vs radioloogilisi uuringuid vs bioloogilise materjali bakterioloogilisi uuringuid ja radioloogilisi uuringuid?

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus, esmashaigestumus, patsiendi rahulolu

Tervishoiukorralduslikud küsimused

17. Kes määrab ja kes koordineerib tuberkuloosi ravi?

18. Kes jälgib patsienti pärast tuberkuloosi ravi?

19. Kes jälgib latentse tuberkuloosiga patsienti?

Majanduslik hindamine

Majandusanalüüs (kulukasulikkuse analüüs) tehakse, kui kliinilisest soovitusel tulenevalt on oodata olulist mõju Eesti Haigekassa eelarvele.

Ravijuhendi rakendamise jälgimine

Ravijuhendi uuendamine

Tulemusnäitajate loetelu ja tähtsus, mida töörühm neile omistas

Hindamiskaala oli järgmine:

1 kuni 3: tulemusnäitaja ei ole ravijuhendi otsuste jaoks oluline

4 kuni 6: tulemusnäitaja on oluline

7 kuni 9: tulemusnäitaja on ravijuhendi otsuste jaoks kriitilise tähtsusega

Paranemine (kui ravitulemus)	9
Tervistumine (kui ravitulemus)	9
Abatsilleerumine	9
Ravisoostumus	9
Mitteefektiivne ravi (kui ravitulemus)	8
Uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus	8
Haiguse retsiveerumine	8
Diagnostiline viivitus	8
Suremus	8
Elulemus	8
Patsiendi elukvaliteet	8
Lõpetatud ravi (kui ravitulemus)	8
Patsiendi tavaellu naasmise kiirus	8
Kõrvaltoimed	8
Patsiendi rahulolu	7
Esmashaigestumus	7